

1044

Artysta z urodzenia
=====

Profesor Wiktor Zinn, który w gawędach swoich uwrażliwia nas na piękno otaczającego świata, demonstrując estatnie przedmioty stworzone przez wiejskiego kowala - zamki, zawiasy - powiedział: oto symfonia na młot, kowadło i żelazo, a wirtuezem który ją skomponował jest anonimowy rzemieślnik-artysta. Mieszkańcy wsi wrażliwi są bardzo na piękno i kształt plastyczny przedmiotów, które ich otaczają. Meble, sprzęty gospodarstwa domowego, zabawka dziecięca, nawet czerpak do wody, czy forma do masła, a więc przedmioty pełniące funkcje czyste użytkowe pięknie bywały zdobione. Okazuje się, że cieśla, bednarz czy kołodziej, to nie tylko rzemieślnicy wiejscy, to również artyści, którzy potrafili komponować symfonię na dłute siekierę i klepek drzewa. Oglądaliśmy na Pałukach zabytkową chatę, która ma być przeniesiona do skansenu. Obecny jej właściciel, staruszek zapytał: A macie wy cieślę, który ustawi ją na nowym miejscu? Nikt z miastowych fachowców tego nie dokona. Ja znam jednego cieślę w powiecie szubińskim. Tomasz Knasiński - żyje w Sipierych. Bez niego nie zaczynajcie rezbioręki. Ze znalezieniem adresata nie było kłopotu. Choć Sipiery to wieś zabita deskami, - wystarczyło na drodze spotkanego człowieka zapytać o Knasińskiego - zazwyczaj dodawał - o Tomasza wam chodzi, cieślę - wskazując jednocześnie, gdzie i jak należy jechać.

Przywitanie z naszym bohaterem nie było najlepsze. Pan Tomasz nie bardzo wiedział, jak ustesunkować się do nieznajomej kobiety, która mu w zimowy wieczór tak ni stąd ni zowąd na kark spadła. Szybko jednak pierwsze lody zostały przełamane i po chwili siedzieliśmy w kuchni przy nakrytym ceratą stole, a gospodarz posługując się klockami swej wnuczki ustawiał mi domy podobne do owej zabytkowej chaty z Gedzimierza, budowane bez gwoździ, kryte słomą.

/ne widzi pani - po sobie jakiś ślad/

Iluz te było kiedyś na wsi takich fachowców;kołodzieje,bednarze,zabawkarze,piszczelnicy czy kufszarze. Posiadali oni sztukę ryzowania w drzewie,znali techniki: wiórową,geometryczną,klinową wrębkową i stempelkową, - ryt prosty i cyrklowy. Posługując się tymi technikami zdebili meble czy kufry,wedle własnej fantazji i twórczej inwencji. Jakież begactwo zdebin posiadały przęślice,które ofiarowywał chłopiec swej wybrance znacząc je dodatkowo monogramem dziewczyny. Był ongiś zwyczaj,wedle którego w czasie przenosin panny młodej do domu męża przęślicę z kądzielą niósł swat lub družba. Twórcą-rzemieślnik otrzymywał za jej wykonanie pieniądze,lub tyle lnu ile kobieta uprzedła w ciągu jednego dnia. Wizyta złożona Tomaszowi Knasińskiemu upewniła nas w przekonaniu,że tacy jak on rzemieślnicy-artyści,te już naprawdę ostatni mohikanie.

597

Chcemy więc każdego miesiąca przedstawić państwu jednego z nich, apelując jednocześnie do naszych słuchaczy - zwłaszcza mieszkańców wsi i małych miasteczek - pomóżcie nam! Jeśli ktoś z państwa zna uzdolnionego rzemieślnika wiejskiego - kołodzieja, kowala, bednarza czy stolarza - dajcie nam znać. Przedmiotów, które tworzyli nie podpisywali własnymi inicjałami, a więc wraz z ich zniknięciem znikną z ludzkiej pamięci i oni. A szkoda. Byli to bowiem częstokroć artyści samoreadni dużej klasy. Odnotowując nazwiska i dzieła wiejskich rzemieślników w naszym archiwum, przedstawiając tych ludzi na antenie - pragniemy zachować i utrwalić ślad ich twórczej pracy.

Oto nasz adres: Rozgłośnia Polskiego Radia w Bydgoszczy, Al. 1-go Maja 50, Redakcja Regionalna.